

Cegielski, Tadeusz

"Niezapominajka" (Das Vergissmeinnicht) : emblemat wolnomularzy niemieckich

Ars Regia 2/2 (3), 142-143

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Menschlichkeit („Wolnomularstwo – filozofia człowieczeństwa”), Paul Lorenz i Afried Lehner. Ten ostatni znany jest zwłaszcza z adresowanej do szerszej publiczności książki pt. *Die Esoterik der Freimaurer* („Ezoteryka wolnomularska”) oraz z szeregu tomików poetyckich, których materię stanowią wtajemniczenie i wolnomularskie widzenie świata („Eines zu sein mit allem”, „Ich bin eine Stufe”, „Ach, Frieden”). Lehner jest wreszcie eseistą; „sztuce królewskiej” poświęcił aż trzy zbiory: *Sagt es niemand*, *Erfülltes Leben* i *Wir bauen den Tempel der Humanität*.

Niniejszą informację wypada zamknąć nazwiskiem Reiner Kunze, który wiosną roku bieżącego otrzymał Nagrodę Kulturalną Wolnomularzy Niemieckich (Kulturpreis Deutscher Freimaurer). Kunze reprezentuje starsze pokolenie pisarzy (ur. 1933); wychowanek eneradowskiej uczelni, Uniwersytetu Karola Marksa w Lipsku, zaczynał jako dziennikarz. Należał do grona autorów wschodnioniemieckich chętnie wydawanych i czytanych po zachodniej stronie żelaznej kurtyny. Rosnąca popularność Kunzego liryka i eseisty w RFN szła przeciw w parze z nasilającymi się represjami we własnym kraju. Z obiecującego debiutanta szybko przemienił się w oczach władz w niebezpiecznego wywrotowca. W kwietniu 1977 roku pozbawiono poetę obywatelstwa NRD i nakazano opuszczenie jej terytorium w ciągu trzech dni. Rok później Kunze został członkiem Niemieckiej Akademii Literatury (Deutschen Akademie für Sprache und Dichtung), w ciągu następnej dekady laureatem prestiżowych nagród literackich z Nagrodą Georga Büchnera włącznie. Ten twórca szczególnie wyczulony na melodię słowa, mistrz aluzji, należy do wielkich admiratorów twórczości Mozarta. Mistrzowi z Salzburga poświęcił książkę *Ergriffen von den Messen Mozarts* (1981) i kilka utworów poetyckich.

T.C.

Przypisy

¹ „Humanität. Das deutsche Freimaurer Magazin”, Nr 3. April: 1993, 19. Jh., s. 11-14, 18-19.

**„NIEZAPOMINAJKA” („DAS VERGISSMEINNICHT”) –
– EMBLEMAT WOLNOMULARZY NIEMIECKICH**

Z początkiem 1934 roku, w rok po przejściu władzy w Niemczech przez Hitlera i jego partię, stało się jasne, że wolnomularze w tym kraju znaleźli się w niebezpieczeństwie. W tymże roku Wielka Loża „Pod Słońcem” (Grossloge „Zur Sonne”) w Bayreuth, jedna z ówczesnych niemieckich obediencji, przyjęła emblemat niezapominajki jako substytut tradycyjnego cyrkla i węgelnicy. W lipcu 1935 roku działalność łóż została zakazana przez nazistów; uprzedzając zakaz obediencji niemieckie podjęły uchwały o samorozwiązaniu się. Mimo to wolnomularze niemieccy nie zaprzestali zebrań, a władze Wielkiej Loży „Pod Słońcem”, obok, między innymi, władz obediencji w Hamburgu, funkcjonowały tajnie przez cały okres rządów hitlerowskich, prowadząc działalność charytatywną, ułatwiając nieformalne kontakty między braćmi (na przykład w ramach stowarzyszeń sportowych, turystycznych i śpiewaczych). W tych warunkach miniaturowy znaczek, przedstawiający

skromny, niebieski kwiat (por. zdjęcie) szybko upowszechnił się jako znak rozpoznawczy niemieckich wolnomularzy. *Das Vergissmeinnicht* noszone było na emigracji i na terenie III Rzeszy – nawet w obozach koncentracyjnych, do których naziści zesłali około półtora tysiąca braci.

Do tradycji niepozornego kwiatu nawiązała po wojnie nie tylko odrodzona w 1947 roku Wielka Loża w Bayreuth. Na swym pierwszym dorocznym konwencie Zjednoczone Wielkie Loże Niemiec (Vereinigten Grosslogen von Deutschland – VGLv.D) uznały niezapominajkę za oficjalny emblemat wolnomularski – honorując tym samym tysiące braci niemieckich, którzy nie wyrzekli się własnych ideałów. Znaczek z niebieskim kwiatem, jego historia i symbolika prezentowane są dziś uroczysto większości świeżo inicjowanych do łóż niemieckich. Emblemat *Das Vergissmeinnicht* upowszechnił się również wśród amerykańskich i kanadyjskich wolnomularzy – członków anglosaskich łóż w Republice Federalnej.

T.C.

„Niezapominajka” – emblemat wolnomularzy niemieckich